

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ТУКАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ**

КАРАР

«20» 02 2020 ел

Яр Чаллы шәһәре

№ 3/2

2020 елга Тукай муниципаль районы территориясендә экологик хавефсезлекне тәмин итү буенча комплекслы программаны раслау турында

Тукай муниципаль районы территориясенә тиешле санитар, эстетик торышын тәмин итү һәм аны алга таба төзекләндерү максатында,

КАРАР БИРӘ:

1. «2020 елга Тукай муниципаль районы территориясендә экологик хавефсезлекне тәмин итү буенча комплекслы программа»ны расларга.
2. Әлеге карарны муниципаль районның рәсми сайтында һәм Татарстан Республикасы рәсми хокукый мәгълүмат порталында урнаштырырга (<http://pravo.tatarstan.ru>).
3. Әлеге карар үтәлешен контрольдә тотуны муниципаль район Башкарма комитеты Житәкчесенә төзелеш буенча урынбасары И.Х. Абзаловага йөкләргә.

Башкарма комитет Житәкчесе

Л.Г. Авзалов

**2020 ЕЛГА
ТУКАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ТЕРРИТОРИЯСЕНДӘ
ЭКОЛОГИК ХАВЕФСЕЗЛЕКНЕ ТӘЭМИН ИТҮ БУЕНЧА
КОМПЛЕКСЛЫ ПРОГРАММА**

Яр Чаллы шәһәре
2020 ел

ПРОГРАММА ПАСПОРТЫ

Программаның исеме	Тукай муниципаль районы территориясендә экологик хавефсезлекне тәэмин итү буенча комплекслы программа				
Программаны төп эшләүчеләр	Тукай муниципаль районы Башкарма комитеты;				
Программаны башкаручылар	- Тукай муниципаль районы Башкарма комитеты; - авыл жирлекләре Башкарма комитетлары; - авыл жирлекләре башлыклары; - коммуналь комплекс оешмалары				
Программаның максатлары һәм бурычлары	Программаның төп максаты: - тотрыклы социаль-икътисадый үсешне су ресурслары белән гарантияле тәэмин итү; - халыкның экологик яктан уңайлы яшәү шартларын тәэмин итүче су объектларын саклау һәм торгызу; - халыкны һәм икътисад объектларын су басудан һәм башка тискәре йогынтыдан саклауны тәэмин итү; - халыкның экологик яктан уңайлы яшәү шартларын тәэмин итүче су объектларын саклау һәм торгызу; - әйләнә-тирәлеккә тискәре йогынтыны киметү, шулай ук аны саклау һәм яхшырту; - Тукай муниципаль районында яшәүчеләр өчен уңайлы тормыш киндлеген булдыру. Бу максатларга ирешү өчен түбәндәге төп бурычларны хәл итәргә кирәк: - елгаларның үткәрүчәнлек сәләтен арттыру максаты белән елга юлларын турылату һәм тирәнәйтү; - су объектларын торгызу һәм экологик тернәкләндерү; - су ресурсларының локаль дефицитларын бетерү; - су объектларына тискәре антропоген йогынтыны киметү				
Программаны тормышка ашыру вакыты	2020				
Финанслау күләме	Программаны финанслау күләме 5 242,300 мең сум тәшкил итә				
Финанслау чыганаclarы	Федераль бюджет, ТР бюджеты, район бюджеты, авыл жирлекләре, инвесторлар бюджеты средстволары (мең сум)				
	Финанс-лау чыганаclarы	ТР бюдже-ты	ТР бюдже-ты	Район бюджеты/авыл жирлекләре бюджетлары акчалары	Пред-приятие средство лары
	2020	-	-	5 242,300	
	Эшләрнен бәясә - барлыгы 5 242,300 мең сум.				
Программаны тормышка ашыруның көтелгән соңгы нәтижәләре	Программаны тормышка ашыру нәтижәсендә экологик зыянны булдырмый калу 5 242,300 мең сум күләмендә фаразлана. Программа чараларын тулы күләмдә гамәлгә ашыру тиешле дәрәжәдә түбәндәгеләрне тәэмин итәргә мөмкинлек бирәчәк: - әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынтыны киметү һәм экологи катастрофаларны булдырмау; - район халкы өчен уңайлы яшәү тирәлеген булдыру; - район халкының тормыш сыйфатын һәм сәламәтлеген яхшырт өчен кирәкле шарт буларак әйләнә-тирә мохитнең уңай торыш тәэмин итү; - муниципаль берәмлек халкында экологик культура һәм әйләнә-тирә мохиткә сак караш формалаштыру; - экологик зыянны булдырмау һәм халыкның экологи хавефсезлеген арттыру				

1. Программаның төп максатлары һәм бурычлары

Максатлар:

- әйләнә-тирәлеккә тискәре йогынтыны киметү, шулай ук аны саклау һәм яхшырту;
- Тукай муниципаль районы халкының тормыш сыйфатын һәм сәламәтлеген яхшырту өчен кирәкле шарт буларак әйләнә-тирә мохитнең уңай торышын тәмин итү.

Бурычлар:

- әйләнә-тирә мохитне саклау һәм табигатьтән рациональ файдалану өлкәсендә, тормыш эшчәнлегенә өчен уңай шартлар тудыруга юнәлтелгән сәяси, икътисади, технологик, хокукий, социаль, медицина, санитария-гигиена, эпидемиягә каршы чараларны исәпкә алып, дәүләт сәясәтен тормышка ашыру;
- жир, су, урман, минераль һәм башка ресурслардан файдалануның экологик нигезлэнгән методларын кертөп, тотрыклы үсешкә юнәлтелгән комплекслы табигатьтән файдалануны гамәлгә кертү;
- хужалык эшчәнлегенә тискәре экологик нәтижәләргә булдырмау, ерактагы экологик нәтижәләргә исәпкә алу;
- әйләнә-тирә мохитне саклау һәм табигатьтән файдалану өлкәсендә идарә итү системасының функциональ нәтижәләгән тәмин итү;
- әйләнә-тирә мохитне саклау һәм табигатьтән рациональ файдалану өлкәсендә карарлар эзәрләүдә, фикер алышуда, кабул итүдә һәм тормышка ашыруда катнашуны тәмин итү.

2. Тукай муниципаль районында экологик хавәфсезлекне, жир асты байлыкларыннан рациональ файдалануны һәм санитар-эпидемиологик иминлекне тәмин итү буенча эшчәнлекне анализлау

Санитар-яклау зоналарын билгеләү әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты чыганагы булган предприятиеләргә, предприятиеләр төркемнәргә, аларның аерым биналарын һәм корылмаларын, торак төзелештән, аерым торак йортлардан, ландшафт-рекреация зоналарыннан, ял итү зоналарыннан, курортлар, шифаханалар һәм ял йортлары территорияләргәннән, бакчачылык ширкәтләргә һәм коттедж төзелешләргә территорияләргәннән, күмәк яисә шәхси дача һәм бакча-бакча участкаларыннан, шулай ук яшәү тирәлегенә сыйфатын нормалаштыра торган башка территорияләргән; спорт корылмалары, балалар мәйданчыклары, белем бирү һәм балалар учреждениеләргә, гомуми файдаланудагы дөвалау-профилактика һәм савыктыру учреждениеләргән дә кертөп, аеруны күздә тоталар.

Халык ялы өчен уңайлы һәм куркынычсыз рекреацион зоналар булдыру халыкның экология өлкәсендә агарту дәрәжәсен арттыруга, табигатьне саклау эшчәнлеген активлаштыруга һәм, ахыр чиктә, әйләнә-тирәлеккә торышын яхшыртуга китерәчәк. Бозылган жирләргә продуктивлылыгын торгызу рекултивацияләнгән территорияләргә хужалык әйләнәшә кертү өчен мөмкинлекләр ача, ә бу, үз чиратында, өстәмә эш урыннары булдыру һәм барлык дәрәжәдәге бюджетларга өстәмә керемнәр керү.

Экология елдан-ел зур әһәмияткә ия. Икътисад һәм социаль өлкә динамика рәвештә үсә. Шунның белән бергә табигатькә, әйләнә-тирә мохиткә дә йөкләнеш арта. Бу факторлар экологик проблемаларны житди кискенләштерә. Әйләнә-тирә мохитнең уңай торышын тәмин итү район халкының тормыш сыйфатын һәм сәламәтлеген яхшыртуда мөһим шарт булып тора. Су объектларының халыкның тормыш эшчәнлегенә калдыклары белән пычрануы өскә суларның торышына тискәре йогынты ясай.

3. Төп юнәлешләр һәм чаралар

Санитар-саклау зонасы (ССЗ) - махсус куллану режимлы махсус территория, ул предприятиеләргә, аларның кеше яшәү мохитенә һәм сәламәтлегенә йогынты чыганагы булып торган технологик процесслары белән аерым биналарын һәм корылмаларын торак төзелешеннән аерып торучы махсус территория. ССЗ күләме атмосфера һавасына пычраткыч матдәләргән (химик, биологик, физик) йогынтысын гигиена нормативлары белән билгеләнгән кыйммәтләргә кадәр

киметүне тээмин итэ. Ул телэсэ кайсы объектның мәжбүри элементы булып тора, кешенен яшәу тирәлегенә һәм сәламәтлегенә химик, биологик яки физик йогынты чыганагы булырга мөмкин.

Әйләнә-тирәлеккә йогынтыны бәяләү - хужалык, шул исәптән проект алды, проект һәм башка карарларны әзерләү системасында РФ законнарының экологик таләпләрен исәпкә алу процедурасы, ул жәмгыять кабул итмәслек экологик һәм алар белән бәйлә социаль, икътисадый һәм башка нәтижеләрне ачыклауга һәм кисәтүгә, шулай ук табигать саклау чараларына инвестиция чыгымнарын бәяләүгә юнәлтелгән.

Әйләнә-тирәлеккә йогынтыны бәяләүнең максаты булып экспертиза объектларын аларда каралган чараларның нәтижелелеге, тулылыгы, нигезлелеге һәм житәрлек булуы позицияләреннән, заказчы тарафыннан билгеләнгән яисә гамәлгә ашырыла торган эшчәнлекнең куркынычлылык дәрәжәсен билгеләүнең дөреслеген төрлө яклап, объектив, фәнни тикшеренүләрне оештыру һәм үткәру (кадар әзерләү стадиясендә), шулай ук экологик хәлнең торышы һәм мөмкин булган үзгәрешләре турында, әйләнә-тирәгә тискәре йогынты ясамый торган житештерү көчләрен урнаштыру һәм үстерү нәтижәсендә экологик фаразлауны тээмин итү, ягъни экологик зарарлы йогынтыларның һәм мөмкин булган социаль, икътисадый һәм экологик нәтижеләрнең ихтималын билгеләү тора.

4. Программаны финанс белән тээмин итү

2020 елга программаны гамәлгә ашыру өчен 5 242,300 мең сум акча кирәк.

5. Көтелгән соңгы нәтижеләр

- Әйләнә-тирәлеккә тискәре йогынтыны киметү һәм экологик катастрофаларны булдырмау;
- санкцияләnmәгән карьерларны рекультивацияләүнең кискен проблемасын хәл итү;
- рекультивацияләнгән территорияләрне хужалык әйләнәшәненә кертү мөмкинлегә;
- рекультивацияләнгән жирләрнең уңдырышлылыгын торгызу;
- район халкының тормыш сыйфатын һәм сәламәтлеген яхшырту өчен кирәкле шарт буларак әйләнә-тирә мохитнең уңай торышын тээмин итү;
- экологик зыяннарны булдырмау һәм халыкның экологик хавәфсезлеген арттыру;
- муниципаль берәмлек халкында экологик культура һәм әйләнә-тирәлеккә сак караш формалаштыру;
- районда яшәүчеләр өчен уңайлы тормыш киңлеген булдыру.

2020 елга Тукай муниципаль районының табигатьне саклау чаралары программасы						
№	Чаралар исеме	Башкаручы	Вақыты	Еллар буенча финанс чараларын бүлү, мең сум	Финанслау чыганагы	Көтөлгөн нәтижә
1. "Жир ресурстарын саклау һәм рациональ файдалану" ярдәмче программасы чаралары						
1	Ильбухтино авылында себер түлэмәсе каберлектәре территориясендә туфракка экспертиза һәм лаборатория тикшеренүләре ("БРИЗ" бакчачылык ширкәте, 8-9 урам (перспективалы төзелеш))	Тукай муниципаль районы Башкарма комитеты	2020	1 300,00	район бюджеты	жирләрнең бозылган структурасын торгызу
2	Тукай муниципаль районы Кече Шилнә т.п. янында (СНОГ "БРИЗ 2") урнашкан урында жир асты суларының торышы һәм аларны саклау дәрәжәсе турында гидрогеологик баяләмә	Тукай муниципаль районы Башкарма комитеты	2020	100,00	район бюджеты	жирләрнең бозылган структурасын торгызу
3	Ильбухтино авылында ("БРИЗ" бакчачылык жәмгыяте, 8-9 урамнар) себер түлэмәсе каберлектәренен санитар-яклау зонасын киметү проектын эшләү һәм экспертиза үткөрү	Тукай муниципаль районы Башкарма комитеты	2020	1 200,00	район бюджеты	жирләрнең бозылган структурасын торгызу
4	"Тукай муниципаль районы Белоус торак пунктында сууткәргеч төзелеш" проекты буенча әйләнә-тирәлеккә йогынтыны баяләү	Тукай муниципаль районы Башкарма комитеты	2020	1 242,30	район бюджеты	жирләрнең бозылган структурасын торгызу
5	Түбән Суыксу авыл жирлегендә себер түлэмәсе каберлектәренен санитар-яклау зонасын киметү мөмкинлеген баяләү һәм экспертиза үткөрү	Тукай муниципаль районы Башкарма комитеты	2020	1 300,00	район бюджеты	жирләрнең бозылган структурасын торгызу
6	Түбән Суыксу авыл жирлегендә үлэт бәзи урнашкан урында жир асты суларының торышы һәм аларны саклау дәрәжәсе турында гидрогеологик баяләмә	Тукай муниципаль районы Башкарма комитеты	2020	100,00	район бюджеты	жирләрнең бозылган структурасын торгызу
	Барлығы:			5 242,300		